

Ametiühendusline kuutiri

Ilmub iga 1. ja 15. kuupäeval.

Toimetus: Lembitu t. nr. 4, krt. 4. Telef. 3-77.

Talitus: Suur Brokasmägi nr. 4. Telef. 3-61.

Adress: Postkast Nr. 367, Tallinn.

Tellimishind: 6 kuud 60 mtk., 12 kuud 120 mtk.

Auulutuste hinnad: 1 lehekülj 3000 marka,
1/2 lehek. 1600 mtk., 1/4 lehek. 850 mtk.

Nr. 10

15. juulil. 1925.

Nr. 10

On tarvis tööliste rasket seisuforda ja palgaolusid parandada.

19. mail võttis Tallinna tööliste wane- mate üldkoosolek Lutheri rahvamajas järg- misel resolutsioonid vastu:

„Arakuulates aruandeid kohtadest ja pal- gakuümist läbiarutades, tunnistas wanemate- nõukogu üldkoosolek, et tööliste palgad ette- võttes üldiselt väga madalad on ja äraela- miist ei võimalda. Seisuforda teeb weelgi raskemaks wiljatollide töstmise ühes elu- kalliduse tõusuga. Wanematenõukogu üld- koosolek peab palgade tõstmist ühes elukalli- duse vastu võitlemisega hädatarwilikuks.“

Samal koosolekul otsustati tunnistada torwilikuks:

1) elatistminimumi wäljatõtamist ja 2) töö-hoolekandeministeeriumi algatusel töö- listewahelise palgatariifi komisjoni kokkuku- tumist.

Ühtlasi otsustati: pöörata sotsialistlikkude töölisteparteide rühmade poole riigikogus, et nad samme astuksid: 1) palgaolude paran- damiseks seadusandlifel teel, 2) elukalliduse ja niitutollide tõstmise vastu, 3) töökaitse sea- duste elluviimise võimaldamiseks ja seaduste täiendamiseks, 4) üürinormide kõrgendamise vastu, 5) tööpuuduse vastu kinnitamise sea- duse maksmapanemiseks.

Rats kuud on sellest möödunud. Rasketel olude, reaktiiooni ja surwe peale waatamata on siiski küsimust wähegi paigast nihutatud, kuigi mitte jedawõrd, kui see tarwilik oleks.

Palgaolude parandamiseks seadusandli- fel teel, seisawad ees suured takistused. Slegi riigiettevõtetes ja tööstuses töötawate töö- liste palgaolude parandamine leiab ägedat ja kindlat wastuseismist parempoolsete, alal- hoidlaste ja teiste poolt, kes tööliste seisufor- rast ei hooli. Slegi riigitöölistele ei antud läinud aasta eeskujul ühefordsetki toetust, kui- gi ametnikud kuni kõige suurema palgalisteni

jelle osalikeks said. Samuti leiab pensioni- õiguse laiendamine riigitööliste peale, wastu- waidlust isegi nende poolt, kes seda teha ei tohiks. Nii waidleb tööliste pensioni- seaduse vastu muuhulgas ka riigi põlemiskiwi juhatus, kuigi sellega üheduses otewad tulud wäiksed on.

Elukalliduse ja niitutollide tõstmise asjus esitati sotsialistide poolt riigikogus arupäri- mine, kuid tollide kõrgendamise vastu sihitud ülemineku-wormel liitati tagasi. Tollide muutmise seadus tuleb arutusele alles jü- giel.

Töökaitse seaduste elluviimise võimalda- miseks on juba warem riigikogule sotsialistide poolt esitatud rida seaduseelnõusid: kõik on tagasi liikatud. Töökaitse seadused on ole- mas. Kui neid seadusi warem täideti wõi sunniti täitma, siis on praegu töökaitse sea- duse autoriteet täiesti langemud: isegi töö- palka ei makseta töölistele enam korralikul kätte. Siig suur mõju on tööliste juru- jatel.

Üüriseaduse äraaotamise seadus wõeti mõne riigikogu liikme pealekäimisel päewa- forda: Taheti läbi juruda enne maheaega. Siin waieldi selle wastu sotsialistide poolt. Selndu anti tagasi komisjoni. Nii on üüri- kõrgendus tüüks ajaks edasi liikatud.

Tööpuuduse wastu kinnitamise seaduse wäljatõõtamine töö-hoolekandeministeeriumis otewat pooleli jäetud. Ta tuleb esitada sot- sialistide poolt. Tööpuudus ise on aga saa- tuslikum tänapäewa küsimus. Ei ole kuulda, et walitsuski selle küsimusega eriti tegemist teeks, kuigi tulewiku wäljawaated kohutawad on.

Elatistminimumi wäljatõõtamiseks waliti üldkoosoleku poolt komisjon. See on oma töö lõpetanud ja töö-hoolekandeministeeriu- mi poole pööranud nõudmisega, et tööliste- ja

töösandjate-maheline palgatarifi komisjon kokku kutsutaks. Seda on ka teha lubatud, päevaks määrates 23. juulit.

Elatisminimium on kokku seatud 3-liikmelisele perekonnale (mees, naine ja laps), kuigi töölisperekonnad juuremaarmulised on. Sealjuures on olnud äärmiselt mõõdukas ja tagasihoidlik, võttes ainult kõigehädalisemat, ilma milleta elada ei saa. Nii on mõtetud 3-le inimesele kokku tuu kohta 105 naela leiba, 24 n. loomaliha, 9¼ n. sealaha, 7 n. tangu, 4½ n. nisujahu, 4 n. võid, 22½ toopi piima, 2½ n. wiljakohwi, 30 solotu. teed, 2½ n. juhkut (kõigest!), 15 n. kala. 6 n. 60 sol. soola, 180 naela kartulid, 14 n. kaale, 14 n. kapsaid, 6 n. kaunavilja, 90 sol. sibulaid, 60 sol. supijuuuri.

Hindadeks võttes 1924. a. ja 1925. a. esimeste kuude keskmisi hindu, teeb see kuus 4845 m. 20 p.

Korterihüürik on arvatud 800 m. kuus, walgustuseks jne. 180 m., puude peale 400 m. (2 silda aastas), mis kokku teeb kuus 1380 m.

Riidekuludeks on arvatud 3 inimese kohta kuus 3332 m. 14 p., misjuures festiwuseks on mõtetud paljutele ja peakattele 3 aastat, pesule 1 aasta, wooditefile 5 aastat jne.

Laste koolitamise, enese ja laste puhastamise, kirjanduse ja ajalehtede, toidunõude ja toaasjade kuluks on arvatud 1169 m. 99 p. kuus.

Kõike seda kokkuvõttes saame elatisminimiumi **10.727 m. 33 penni**, mille saamiseks peaks päevapalk olema, kui arvata kuus 25 tööpäeva, **429 m. 09 penni**.

1924. a. oli statistika büroo andmetel keskmine päevapalk, kui ka ületumitööd ja muud tasujid arvesse võtta, 230 m. päevas või 5750 m. kuus. Nii siis ligi poole vähem kui elatisminimium. Muudugi olid suur osa paltsid veel madalamad 80—150 m. päew. Kui siia juurde veel arvata aega, kus tööline tööpuuduse pärast tööd ei saa

teha, siis võime juba arvudegagi enesele ette kujutada seda seisukorda, kuhu tööliised praegu tõugatud on:

Krooniline alatoitus, korterikitsikus, murrane tööjõuetus, enese ja laste hõidunemine.

Kuidas sellest seisukorrast välja pääseda? Tööliised peavad ajuma tööpalga tõrgendamise elluviimisele.

See nõuab rasket mõitlust töölisklassilt eneselt, rasket võitlust, milleks olud praegu eriti ebasoodsad on. Kuid see võitlus on paratamata. Kui töölisklass ise oma seisukorra parandamise eest ei võitle, ennast ise ei kaitse kapitali peletise ärakäigistamise vastu, siis surutakse ta nii madalale ja nii raskesse seisukorda, kui vähegi võimalik: inimeste wiltsusel pole piiri! Suured hulgad, kes päevast-päewa rasket, ülejõu kaitmat tööd teevad, sunnitakse kerjuse seisukorda. Ja kui siis kiirelt on elumahl wäljapiigistatud, sõtkutakse jalge alla kui kolletanud lehed sügisel.

Kuigi töölisklassil oma seisukorra parandamine, oma olemasolu kaitsemine, oma elu hõidamine nõuab suurt klassiteadvust, jõupingutust, ühistööd, siis on see ka ju tema ülesanne, mis ette dikteeritud ajaloolisest arenemiskäigust.

Mitte meelt heita, waid mõidelda! Seda tuleb meesle pidada töölistel ka tänapäew, mis pole ju muud midagi kui ainult üks liiki aja-ahelast.

Muudugi langewad paljud warem kokku kui võitluse tagajärgi näewad. Auu neile! Nende töö pole jäänud tulewikule tulutaks. Ja kellegilt rohkem ei saagi nõuda, kui ta anda suudab.

Kui palju on töölisklassil seni tulnud kannatada ja kaotada, kuidas seda on alati tahetud kõigi maade kapitalistide poolt maani rõhuda, orjaahelatesse heita!

Uga ei — ta elab! Ta silda tuksub ka edaspidi. Ja ta tõuseb ning tungib edasi.

Leop. Johanson.

Kurbi nähtusi meie riigiteenijate organisatsioonides.

Rõhiseadus kindlustab meil ühinguise ja liitudesse koondumise wabaduse. See võimaldab nii töölistel kui ka riigi- ja omavalitsuse teenijatel organiseerida oma huwide kaitseks. Kuigi meie iseriiklusel juba seitsmes aasta-päew selja taga, ei ole meil tööliised organisatsioonide asjus veel kuigi kaugele jõudnud. Selle peapõhjuseks on kommunistlik promokatsioon, mis meie tööliste ühingutes aastast aastasse kestab ja teguwõimsama ele-

mendi ametiühisustest eemale peletab. Paremana paistab ast riigi- ja omavalitsuse teenijate peres. Kuid ka siingi tuleb ette veel säärased nähtusi, mis mõne ametkonna teenijast jarnake mulje jätab, nagu polekski nad organiseeritud, waid sama pude, ühistundeta mass, nagu seda oli riigi- ja omavalitsuse teenijate kogu tsari aegul.

Siljuti esitas end oja postiteenijaid õige armetuna. Ma mõtlen siin Tallinna posti-

teenijate ebatahtlikult / efinemist oma ülemuste Kumbeli ja Zankowits'i üksteise kohale ümberpaigutamise asjas ja puhul.

Et see asi meie lugejaskonnale ajalehtist enam-vähem teada, ei hakka ma temast siin pikemalt rääkima, vaid puudutan teda ainult niivõrd, kui võrd see praegusel puhul tarvilik.

Särva Kumbeli ilmumine posti peavalitsuses, kus tänu endisele peavalitsuse ülemale, teenijaiks kõik „omad mehed“, ei meeldinud paljudele viimastest. Temast oli tarvis lahti saada. Nii algas siis piinlik jälgimine. Ja viimaks, kui arwati midagi leitud olevat, et pööratud mitte oma kutseühingu juhatuse poole, vaid „andmed“ pisteti ilusasti riigikogu liikmele nihku. Edasi, kui postiteenijate organisatsiooni keskjuhatus hra Zankowits'i tegevuse kohta teedeministrile märgufirja eitas, saatsid mõned Tallinna peapostkontori teenijad teedeministrile pika seletuskirja, milles allkirjadega tõendatakse, et hra Zankowits otsesest küljest ülemus, et keskjuhatuses süüdistus tema saamatuse kohta täiesti ülekohtune jne.

Küsimine nüüd: mille poolest erineb siis diekt Tallinna postiteenijate efinemine tsaarigaegsete riigiteenijate talitusviisidest? Mitte millegi poolest. Samad intriigid, samad paljaste võtmed oma „heade ülemuste“ kaitseks.

Gemalolijatele pistab see asi kahtlemata jama, ja et siin pole tegemist organiiseritud ja oma kutseühendusest / arusaajate teenijatega. Lähemalt waadates on aga asi veel kurvem:

ta näitab, et meie riigiteenijate organisatsioonid siuliselt veel õige viisil on. Meis puudub veel igasugune arusaamine sisenisest korrast, kutse-eetikast, nõnda et mõne ühingu liikmed oma valitud juhatusele mitte üksnes toeks ja seljataguseks ei ole, vaid et nad isegi valimis on oma ehitajaid nurga tagast poriga loopima.

Milline armetus wabariigi teenijaist.

Nagu kuulda, walitseb postiteenijate kutseteenijate kutseühingu prowintsi osakondes tõsine meelepaha selle pealinna ametwendade teguviisi pärast. Ja selleks on ka põhjust: mis kõlbas tsaari orjatele ei kõlba ju wabariigi teenijaile. Mõistlik oleks, kui organisatsiooni diskrediteerijate ninamehed siit loogilised järeldused teeksid oma seisukorra kohta riigiteenijate peres.

Et aga jama need negatiivsed nähtused meie organisatsioonides veel aset leida võivad, näitab selgesti, et meie seni rõhku oleme pannud üksnes välise organiseerimise peale, jättes hoopis kõrwale ameti- ja kutseühenduste sisenise korralduse. Oleks wist wõimane aeg ka sellele tähelepanu pühendada ja meie kutseorganisatsioonies samuti diskstiipliini (kutse-eetika) määrused maksma panna, nagu see on välismaade teenijate ja tööliste koondustes. On ju selge, et ükski organisatsioon ei ole elujõuline ega mõjuvõimeline, kui tema liikete wahel puudub tõd.

D. R. ste.

Mõni sõna riigi- ja omawalitsuse teenijatele.

Üks ala, kus kõik palgasaajad, waatamata igasuguste eelarvamiste, poliitilise meelsuse jne. peale, koostöötada võiksid ja koostöötama peaksidki, on ühistegemus. Ühistegemuse alal käikides töötades võiksid nad omal endi raske majanduslike seisukorra kergendamiseks ja hea käekäigu tõstmiseks paljugi ära teha.

Mul ei ole eesmärgiks seda küsimust laiemalt käsitada. Tahaksin vaid riigi- ja omawalitsuse teenijate tähelepanu juhtida ühe uue tööliste omaabi ettevõtte peale, mida need teenijad eriti toetama peaksid.

Tallinnas ja Narvas on asutatud ühiste haigekassade apteegid. Peagi awatakse haigekassade apteegid ka teistes linnades. Nende asutamine on tingitud sellest, et oma apteekide kaudu võivad haigekassad oma liikmeid arstirohtudega varustada märksa vähema kuluga kui eraapteekide kaudu. Kuid haigekassade apteegid seavad enestele veel laiemat ülesannet, millel rahwa terwishoiu alal määratu suur tähendus, ülesanne — teha kättesaadavaks arstirohtu võimalikult odavamalt laie-

matele rahwahihtidele. Selle teostamiseks määritavad need apteegid arstirohte kõigile alandatud hinnaga.

Mõistagi majab see haigekassade samm seltskonna toetust, sest hinnaalandust on võimalik teha ainult siis, kui neil apteekidel küllalt suur läbimüük on. Me teame, et eraapteekide omanikud, kelle kasu ühiste haigekassade apteegid tuntawalt riimawad, igasuguste lubatud ja lubamata võtete ning abinõudega võitlewad, et wiimased omale kindlat pinda jalge alla ei saaksid. Ses võitluses võiksid riigi- ja omawalitsuse teenijad haigekassade apteekide seisukorra kindlustamise mõttes mõjuwail sõnul kaasa rääkida, võttes endi ja oma perekonnaliigete arstitähtede järele rohustid ainult haigekassade apteekidest, kuigi sellepärast wad mõni samm rohkem teha tuleks.

Loodame, et mainitud teenijad haigekassade apteekidele seda toetust ei keela, sest asi, mida toetada tuleb, on eriti siimpaatne ja ühiskondlikult suure tähtsusega.

D. R.

Rahvusvahelised töökonverentsid ja nende tähtsus.

M. Martna.

Seitsmes töökonverents lõppes 10. juunil, s. o. peale kolmenädalase fibeda ja hoopis töö. — Töökonverentsid ei ole siiski niifugused, rutulisi milja kandvad kogud, kust liihiteste sõnadega juuri asju teatada võiks! Töökonverentside töö on laiemale alusele ajetatud ja selle töö mil ei ole veel tehtud otstufega küps, vaid nende konverentside töö on nagu hülvamine, kuna parem ehk halvem lõikus mitmeugustest teistest asjaoludest ära ripub. — Päevakorra olevate küsimuste iselaad on jedavõrd laialtuline, et konverentsi päevakorra punktide põhjalikum arutamise hoopis kaugemale viiks, kui et jeda liihitehes aja kirja kirjas võimalik teha oleks. Sellepärast peame siin pealiskaudse asjade ehk küsimuste nimetamisega leppima ja ootama jääma, kuni nende juure asunriks kohasem võimalus avaneb.

Senistest rahvusvahelistest töökonverentsidest oli esimene, s. o. Washingtoni konverents 1919. a. kahtlemata kõige tähtsam. Nagu teada, võttis see konverents 8-tunnilise tööpäeva ehk 48-tunnil. töönädala konventsiiooni vastu ning tunnistas sellega, et tööliste 8-tunnilise tööpäeva nõudmine ja võitlus selle heaks õigustatud oli olnud ja et see mõõdapääsemata on. — Peale selle võttis Washingtoni konverents veel viis teist konventsiiooni eelnohu vastu, ja nimelt: tööpäevade vastu võitlemine, naistööliste öötöö, naistööliste töö ärafeelamine enne ja pärast sünnitamist, laste vanaduse alammäär — 14 aastat — tööstuses ja laste öötöö ärafeelamine. Ühtaegu võttis see konverents ka kuus rekommandatsiooni, s. o. soovitavalduft vastu. Kõigi nende küsimuste läbiarutamine nõudis suurt tööd. — Arvu poolest veel suurema töö tegi kolmas töökonverents 1921. a. Genfis. See võttis 7 konventsiiooni eelnohu vastu (põllumeeste koalitsiooni õigus, põllutööliste kahjutasu tööõnnetuste puhkuldel, laste vanaduse alammäär põllutöös, tinavalge värvi tarvitamine maaleritöös, noorte tööliste vanaduse alammäär laevade sõekandjatena ja kiltjatena, sunduslik arsti läbivaatamine laevadel töötavate laste ja alaealiste tööliste juures ja igapäevane puhkeag tööstuslikes tööndustes). Peale selle 8 rekommandatsiooni. — Teine töökonverents — Genuas 1920. a. — oli vähema tähtsusega. Arutusel olid ainult meremeeste tööolusid puutuvad küsimused, vastu võeti 3 konventsiiooni ja 4 rekommandatsiooni. — Neljandal töökonverentsil — 1922. a. Genfis — muudeti konverentsi

koduforda ning võeti üks rekommandatsiooni (väljarändamise statistika asjus) vastu. — Wiendal konverentsil — 1923. a. Genfis — arutati ainult tööjärevalve küsimusi ja võeti üks selleisuline rekommandatsiooni vastu. — Kuues konverents — 1924. a. Genfis — oli jälle viljakam, ta võttis kolm konventsiiooni eelnohu ja ühe rekommandatsiooni vastu, kuid — uue korralduse põhjal — ainult esimesel lugemisel, s. o. mitte lõpulisult.

(Konventsiioon tähendab rahvusvahelist seaduse eelnohu, mida liigiriikide valitsused kindlaksmääratud aja jooksul kohustatud on maa seadusandlilisele kogule vastuvõtmiseks ette panema; rekommandatsiooni tähendab, et konverents liigiriikide valitsustele soovitab, küsimust selles mõttes seadusandlilisel teel lahendada, nagu konverents oma rekommandatsiooni heaks kiidab.)

Kuna tänudisel konverentsil nende küsimuste üle lõpulisult otsustada tuli, mis mulu esimesel lugemisel vastu võeti, ei olnud muud muu küsimusi päevakorrale võetud, kui ainult jotsiaalkinnituse küsimused. Teisiti oleks konverentsi tööd liig raskeks kujunenud.

Rahkordse lugemise peale vaadati jotsiaalselt tundjate poolt juba alguses kartusega, olgugi, et sellel oma paremused täiska ei puudu. Ja need kartused ei olnud asjata. Kuina klaasitööstuse 24-tunniline igapäevane puhkeaja konventsiiooni eelnohu muulu tarviliku hääleandmise sai, kuffus konventsiiooni eelnohu niid, s. o. teisel, lõpulisult lugemisel läbi! Ettevõtjad ning valitsused olid wahajal konventsiiooni vastu tööd teinud, nii et see tarvilikku 2/3 hääli ei saanud. — Sellel pahel olid aga ka oma head tagajärjed: kõif jotsiaalselt tundjad ning mõtlejad konverentsi liikmed said sellest nõnda erutatud, et järgmiste hääletuste tagajärjed täiesti rahuloldavateks kujunesid.

Konventsiiooni eelnohu, mis võrastele töölistele tööõnnetuste puhkuldel omamaa töölistega ühesugused õigused kindlustama peab, võeti 125 häälega ilma ühegi vastuhääleta vastu, nõndajama vastav rekommandatsiooni 128 häälega, tähendab, et tööõnnetuste ning valitsuste eitajad, ühes tööliste eitajatega selle poolt hääletasid. Muulu sai seefama ettepanek ainult 85 häält poolt, 1 vastu. . . . Ka pagaritööstuse öötöö ärafeelamise konventsiiooni eelnohu sai 81 häält poolt, 26 häält vastu, ning on sellega lõpulisult

wastu wõetud. Mullu sai see ettepanek ainult 73 häält poolt. — Ameti- ehk tööhaigusi tabaw konventsiiooni ettepanek, mille kohta Albert Thomas tähendusrikkalt ütles, et rahvuswaheline töötoimikond kartes selle küsimuse konverentsi päewaforda oli wõtnud, sai 89 häält poolt ja ainult 6 häält wastu, ja teine konventsiiooni ettepanek tööõnnetuste ta ju asjus sai 83 häält poolt, 8 häält wastu.

Komisjon, kus ametihaiguste (Berufs-frankheiten) küsimus arutada oli, tegi, nagu teisedki komisjonid, väga asjalikult tööd, tunnistas ametihaigused, s. o. haigused, mis tööliised teatawaid töid tehes — näit. mürgiliste ainetega töö juures kokkupuutudes — saawad, tööõnnetustega üheloomulistes ja soowitas ning kaitstes seda seisukohta ka konverentsi täiskoosolekul. Ka siin wõeti see seisukoht wastu, nii et tööõnnetused ja ametihaigused ühtewiisi tasutawad peawad olema.

Peale mainitud nelja konventsiiooni wõttis tänuandine töökonverents weel kolm rekommandatsiooni wastu, ja nimelt kahjutasumaksimise asjus tööhaiguste puhkudel, kahjutasu alamäärana asjus tööõnnetuste puhkudel ja kohtute asjus, kes tiiliküsimusi tööõnnetuste tasumaksu puhkudel lahendamata peawad.

Nimetada on ka mitmed tähtsad resolutsioonid, mis konverentsi wastu wõttis, näit. tööolude asjus mäefaktwandustes, eriharidusega ametnikkude (Intellektuellen) töö asjus, Sda-Mafia tööolude asju jne. Nende resolutsioonide peale tugenedes, paneb rahvuswaheline töötoimikond tarwilikud juurdlused toime, korjab materjaali ning töötab seadusandluseliseks tarwilikud esitised välja.

Töökonverentside iseloomustamiseks liian siia t ä n u d i s e konverentsi juhataja, Tšecho-Slowakkia wälisminister B e n e š i sõnad, mis ta oma kõne lõpul, enne konverentsi lõpetamist ütles. Meeleuletades, et terra peale maailmas joda kõigist rahwasteliidud töödest ja paljudest rahvuswahelistest, niihästi majanduslistest, kui ka poliitilist laadi konverentsidest osa on wõtnud. Töökonverentsi nendega wõrrelde, arwab hna B e n e š j järgmist eriti allakriipjutada tarwilikuks.

„Töökonverentsi tööd rajawad rahkem siisteemil ja siin on suurem ühendaw side olemas, kui seda rahvuswahelistel konverentsidel harilikult leida on. Ka seda tuleb kites nimetada, et eeskawa vähem ja kindlamini piiratud oli, kui harilikult teistel niisugustel konverentsidel.

„Sama töökonverentsid iga aasta korduvad ja nende eeskawa ülemäärana suur ei ole, ei ole

siin nõnda juuri ajaajautu ega töö taastamist. Ja see on tunnituseks, et rahvuswahelised töökonverentsid jäädawaks orgaaniks on saanud, ja osa rahvuswahelise elust moodustawad.

„Teiseks näib mulle, et töökonverents kahtlemata kooliks on rahvuswahelise waimu lewinemisel ja siivenemisel.

„Töölistel on juba ammu oma rahvuswaheline organisatsioon. Töökonverentsi raamis on ka tööandjad niidid enestele koonduse leidnud, kuid mitte selles mõttes, nagu oleks siin majanduslise ettevõtte kasutuwusega tegemist. Olgugi, et ka selles saalis wastolud olemas on, areneb siin ometegi rahvuswaheline ühtekuuluvus, ning see on ka wäljapoole nähtaw. Ka walituste esitajad ei wõi endid sellest eemale hoida, waid nad peawad ühes jammuma. Nõnda areneb konverentsi töö rahju suunas, sest sotsiaalsete rahvuswahelisele alusele kindlustamine kergendab rahwastel üksteisele lähenemist.

„Kolmandaks leian mina, et töökonverentsi tööde edu tulewikus julgustaw on. Meie oleme rahvuswahelises parlamendis, kus päewaforraal olewad küsimused nõndasama lähendamist peawad leidma, nagu iga maa parlamendis.

„Mina olen rahuldusega tähele pannud, kuidas tööliste esitajad — hoolimata filmapiigu raskustest — ja kuidas ka tööandjad — sõjale järgnenast kriisist hoolimata — leplikus waimus ja tõise hoolega kokkuleppe-wõimalusi otsiwad, mis — hoolimata kõigist — jiski mõlemi poole arwates sotsiaalse edu poole wiia wõiwad ja wiima peawad.

„Minule näib, et töökonverents on kooliks ja aluseks ühistundele ning leplikkujele, ühtlasi aga ka kooliks üldisele poliitikal, kus aga ka tööliisklass palju wõib õppida.

„Subage mull juure lihada, et mina konverentsi kestel jügavalt liigutatud sain tõisest piüüdest ja tõisest tahtmisest, millest konverentsi tööd tunnustawad, kõrgusest ning ausast piüüdest, millega iga küsimuse arutamise juure mindi ja misugune kogu konverentsi töid kandis, meeles pidades raskusi, mis meie organisatsiooni iseloomule omased on.”

Tšecho-Slowakkia president Masaryk on kord ütelnud, et demokraatia ei ole mitte looduse nähtus, waid töö ja piüüdmiste wiil. See möte on ka rahvuswahelise töö organisatsiooni iseloomustamiseks kohane; mis siin etjustakse, see peab alles fitte töö ja wäsimata piüüdmiste läbi teoks saama. Töökonverentside otsused ei wõi kujukil teoks jaada, kui tööliised oma tugewate organisatsioonidega neid teoks tegema ei sunni.

Töölislitumine Gestis ja väljamaal.

Radodus teeb pimedaks.

Meie ühistegelise liikumise ei edene nii kui ta edenema peaks. Üks põhjustest on nähtavasti jumalast kutsutud ja seatud juhtide lühikene ettenägemise võime. Meil on veel igal alal vähe vilunud jõudusid, ja kui tahame töös edu näha, peame kõik jõud tööle rakendama, et neid juurde joetada. Loomulikult tuleb teadlikka ühistegelasi kasvatada eeskätt nende seas kes juba liikumisele mõnesugusel teedel lähemale sattunud. Meie patenteeritud ühistegelased ülemaalistes keskkohetes, teevad teistigi. Nad tunnevad hirmu kui mõni nende palgalistest teenijatest end ühistegavusega lähemalt kui just näljafurm sunnib, huvitama hakkab, kas selleks, et praegustele juhtidele mõistelejaid ei tekiks, või ühistegelise põhimõtete teostamisel teist arvamisest olla ei tohiks, kui ainult Riial uulitsal valitsevatel härradel. Arutab nõukogu määrusi, mille järele igale teenijale ära keelatakse ühistegeliste organisatsioonides mingisugusele juhtivale kohale kandideerida ja valitud saada. Seega võib taim. iih. „Oma“ teenija küll ühifuse liige olla, kuid volinikuks ei või teda mitte valida.

Niijamuti ühistegelise liidu instruktor võib küll mõne ühistegelise korralduse liige olla, aga mingisuguse ameti peale valitud ei tohi ta mitte saada.

Kas jarnane korraldus mitte vastolus ei ole ühingu põhikirjadega? Või kavatsetakse keskkohast efektiivutada ka liikmetele — ühingutele, et nad vastavalt nende poolt tehtud määrustele, kõik ka oma põhikirjad muudaksid. Dotame huvitusega, kui suur see pimedusega löödud loogu on.

Tartu metallitöölised on pööranud wabariigi valitsuse poole tööpuuduse kaotamise asjus järgmiste ettepanekutega: 1) kõik valitsuse, omavalitsuse kui ka eraettevõtete tellimised mida võimalik kodumaal täita, tulewad anda kodumaa tööstusele, kuigi nad pisut kallimad tuleksivad; 2) ajutiselt niisuguste tööstusjoaduste väljamaalt sisseveo piiramine, mis kodumaal võimalik valmistada; 3) valitsuse ja töölise kontrolli sisseseadmist tööstuste järelevalveks, selleks, et hindade üleskrummimist ära hoida. („ühenduse“ järele).

Eriti viimane ettepanek on tähtis, sest kui oleks mingisugunegi kontroll meie „töösturite“ tegemise üle, langetaks eelmised kaks ettepanekut teatud määral iseenestest ära.

W. Latshinow, kelle käes Marwa jõe kaanali puhastustöö, on töölise palga finni pidanud.

Tallinna Krulli wabrikus on tööjuurenemist märgata.

Palga finnipidamise pärast panid Wene-Balti tehase töölised 24. juunil töö seisma. Kui raha välja makseti, hakati uuesti tööle.

Palgaförgenduse nõudmisega esinesid Tallinna linna väljakäigu kohtade wahid. Linnawalitsus otustas küsimuse eitamalt.

Suwitaw on märkida, et linnateenijatel on oma keskkorraldus, kuid palganõudmine jne. sünnib üksikute gruppide wiisi ja ilma seltsi wahetalitujeta. Linnateenijad peaksid juba ükskord arusaamisele jõudma, et üksikult, organisatsioonimata koguna, kunagi eesmärgile ei jõuta. Esinetagu ühijelt: üks kõigi eest ja kõik ühe eest.

Wene-Balti tehase „Peetri“ tehase, Mäheri wabrik jne., terwerida tööstusi saawad riigilt ja kogukonnalt laenu, awansse, tellimisi jne. Kõik tehakse, et võimaldada meie tööstusel hinge sees pidada ja ettevõtteid praeguse olude kohaselt ümber korraldada. Kuid mis aitab see kõik kui töösturid seda ise mitte ei taha. Seis millega seletada niidu asjaolu, et eriti teatud tööks sisseseatud tehase teatud riiklist tellimist wastu ei wõta kui mittekasulikkus, olgugi, et temal õntjal kaari ajal 90% juba sellest tööst latus walmis on, kuna mõisakilla tehased, kes lõpuks selle tellimise omale saawad, selle walmistöö Tallinna tehasele ära ostawad ja lõpuks veel loodawad puhastaja ka saada. Niijamuti Mäheri wabrik. Wõetakse tellimine linnalt asfaldi peale, saadakse ka raha juba ette kätte. Kuid imelikul kombel sulab raha ära. Tellimine tähtmata ja ka töölisele ja teenijatele palgad endiselt maksmata. Väle otustab valitsus töölise palga deks laenu anda. Raha kestab niisugune põhjata kotti raha loopimine. Kas leidub Gestis kusagil kirjatarakasid, kes tahaksid paragrahwi leida ehk kui neid ei ole, siis teha, mille põhjal meie „töösturisi“ mõiks fundida töölisele teenitud raha ära maksta ilma ministeeriumide ja kohtute uste kulutamata, ja juba ette aramaksetud tellimisi korraliku inimese kombel täitma. Praegu ei ole ühtegi asutust kes seda teeks. Töölised tehku töö, aga palga makstab Jumal taewas. Senini täitku inimene oma ja perekonna kõhtu lootustega palga peale ehk kohtuotsuse täitmiselehtedega, millega midagi peale hakata ei ole, sest jaks ajaks kui kohus otustab, on wiimased wabrikud jäänud antimugi müüdnud.

Ma h e r i töölised nõuavad wabrikumalit-
juselt palka kohtu kaudu.

Ma r w a töölise ametiühijuse
põhikiri registreeritud. See on peale juu-
remat puhastust, mis ametiühijused peale 1.
detj. 1924. a. läbi elasid. Suur samm edasi.

T a r t u Töölisühijuste Liitu
asutavad: rätsepatöölise, maalritöölise ja
aiatöölise ühijused. Loodetakse, et need ühin-
gud, mis jeni liitumise joowi awaldanud ei
ole, jeda peatselt teewad.

Ü l e r i i k l i n e maatöölise ja
maaharijate ühijus jäeti mõningate
wormiwigade pärast Tallinna-Haapsalu rahu-
kogus kinnitamata. „Üh.“

S a n u t i ka ei mahtunud G e s t i S o t t i a-
l i s t l i k u Töölise Partei põhikiri
riigikorra kaitseaduse nõelajilmast läbi. Weel
kord kinnitamisele tuleb jaata H a i g e k a s-
j a d e L i i d u põhikiri, mis ka senini kinni-
tamata, wormiwigade pärast rahukogust tagasi
antud.

T a l l i n n a linnateenijad esine-
nud nõudmisega, et 13-da kuu palga teine pool,
mis kawatsetakse wälja anda detsembri kuul,
antaks juba nüüd wälja, sest elukallidus suur
ja teenijate seisukord wilets.

T a l l i n n a l i n n a a p t e e g i t e e n i-
j a d esitajid palwe linnawalitsujele, ja sealt
eitawat wastust saades, wolikogule, et neile
maksetaks palgawähe, mis tekkimud terwishoiu
peawalitsuse korralduse ja neile maksetawa
palga põhjal. Linna juriskonfultsi seletus, et
terwishoiu peawalitsuse korraldus ei ole kohus-
taw linnale, ja linnapea „seletus“, et siis kõit
linnateenijad palka juure saama tulewad, oli
soowitaw wolikogu tekkoha ja parema poos-
lele ja apteegiteenijate palwe otjustati eita-
walt.

S ä l l e r ä ä g i t a k s e walitsewates ringkondades
riigiteenijate palgade regulee-
rimisest. Muidugi on tasulikum ennem
omal rääkida ja teenijaid lootuste ning usuga
hea leiwaija peale parajal ajal uinutada, sest
muidu ehk hakkawad weel ise rääkima ja just
eelarwete kokkuseadmisste aeg kõijelt nõudma.
Wõib olla ehk mõni tasakesi iseendale weel
streigistki fofistab, siis on kiisitaw kuidas weel
tugu minna wõib. Senini on kardetawatel
filmapiikudel alati rääkimine ja lubamine ai-
danud, ehk aitab ka nüüd.

T ö ö l i s t e p a l g a n o r m i d, mille
wäljatõtamisele asuti juba faks kuud tagasi,
on nüüd Tallinna töölise kõikide wanemate
esituse poolt kokku seatud ja ministereiumi
kaudu samme astitud nende elluwõimijeks.
Rahjaks ei ole mitte igas ettemõttes wane-

maid walitud. Töölised peatsid tingimata ja
järeljätmatult jelle järele malwama, et neil
esitus oleks, kes wõiks, olgugi piiratud wõi-
maluste juures, siiski teatud paremusi seis-
korda tuua.

H a i g e k a s j a d e L i i d u erakorraline
koozolek peetakse 16. augustil.

U j a l e h e d toowad teateid, et riigi põ-
l e w k i m i t ö ö s t u s w a j a b j a d a s i d
töölisi kuid ei leia neid. Samal ajal tea-
tawad tööbörjed jadadest töta töolistest, kes
tööd wajawad kuna riiklijed ja linna asutu-
jed korraldawad hädatõid ehk abirahajid tööd-
otijatele. — Kas ei koguks õige riigikogu
liikmed, fofjalistid, korraks teateid, mis on
dietet see põhjus, et töölised kaewandustest kui
Sahalinist eemale hoiawad. Mähtawasti er
ole seal töö- ja tasutingimised nii hirmus head
kui lehtedes kirjeldakse.

T ä n a w u k e w a d e j o o k s u l o n ü l d i j e l t m ä r-
gata wäikest tööpuuduse wähenemist, talwe-
kuudega wõrreldes, kuid läinud kewadega wõr-
reldes on paljus mais tööpuudus suurene-
nud ja näib püjawaiks kujanewat. Kapitalistlik
tööstuse korraldus näib olevat wõimetu töö-
puudust korwaldama nüüd just sanuti, nagu
enne ilmafõdagi. Toome siin lühikese üle-
waate tööpuudusest mitmesugustel maadel:

B e l g i a s o n 604.000 töölisejt, kes töö-
puuduse wastu kinnitatud üle 43.000, j. o.
7% ajutiselt wõi alalijelt tööta.

D a a n i s o l i p i k e m a t a e g a k e s t n u d p a l g a-
wõitluse ja tööjulu tõttu, kus 160.000 töölisejt
tänapwale paistati, tööpuudus wäga suur. Peale
nende ulatas töötute hulk 11—15% peale.

S a f f a m a a l w ä h e n e s t o e t u s t a a w a t e t ö ö t a
töölise arw maikuu 320.000 pealt 274.000
peale. Organiiseeritud töolistest oli üle 4%
tööta.

B r a n t s u s m a a l o l i r e g i s t r e e r i t u d t ö ö t i j a i d
maikuu lõpul 25.000 ümber. Toetust jaid
waewalt 1000 töölisejt.

S o o m e s o l i j u u r e m a t e s l i n n a d e s m a i l ö p u l
kõiku 1400 tööta töölisejt, mai algul — 1900,
jaanuaris 3800.

U n g l i s m a a l o l i m a i l ö p u l 11.500.000 töö-
puuduse wastu kinnitatud töölise hulgas
11,2% ilma tööta. Suuni algul ulatas regist-
reeritud töötute arw 1.299.700 peale, j. o.
umbes weerand rohkem, kui läinud aastal
jamaal ajal.

H o l l a n d i s u l a t a s k i n n i t u s k o n d a d e a l l a k u u-
l u w a t e t ö ö t a t ö ö l i s t e a r w 22.500 peale, kuna
juuremates kogukondades registreeritud töötuid
oli mai lõpul üibje 51.000 ümber.

I t a a l i a s o l i u m b e s 157.000 tööta töölisejt
registreeritud märtsi lõpul. Läinud aastal
jamaal ajal ulatas töötute hulk 240.000 peale.

Tööliste Austriasse sisse rändamise küsimuse lahendamisele on asunud Austria tööstikoda. Arvesse võttes sissemaa tööliste rasket seisukorda ja ka seda, et viimastel aastatel Austriasse vähemalt paarkümmend tuhat töölist on sisse rännanud, kes töölusid veelgi halvendada aitavad võitlust suurendades, kavatsetakse esineda sissemaa tööliste kaitseks sisse rändamise kitsendamise eelnõuga, nagu jee juba väga mitmel maal maksmas. **SOB.**

Norra töölisküsimine läinud aastal.

Norra ametiühijustel oli läinud aasta lõpul kokku 92.767 liiget, juurekasju 8,3%. Säälekandjaid on 23, mis lähewad laiali 90.000 eksemplaaris. Läinud aastal on olnud 139 palgavõitlust, mis ulatasid tööseisakuni. Streigipäewi oli üle 3 miljoni, iga tööliste kohta läbitisti 79 tööpäewa. Aasta jooksul sõlmiti uuesti wõi pikendati üle 300 kollektiivlepingu, kusjuures palgafõrgendust jaadi keskmiselt 340 krooni (umbes 24.000 Gmk.) aastas tööliste kohta. Samuti läks korda osalt pikendada puhkeaga, mis nüüd ulatab osalt 8 päewani, osalt 10—12 p. ja wähesel osal tööstistest isegi 14—21 tööpäewani aastas. **SOB.**

Inglismaa töölised uute võitluste eel.

Inglismaa tööstiklassi ootab ligemal ajal uus suurem võitlus ettevõtjatega töö- ja palgaolude pärast, eeskätt mäetööstuses, mašinaehituses ja raudteel. Kaewanduste omanikud ütlewad 31. juuliks j. a. uues lepingud tööstistega ja nõuawad tagasi-pööramist 8-tunnilisele tööpäewale seal, kus praegu lühem tööaeg maksmas. Raudteede kasutajad tahawad läbi wiia 5% palgaalandust, waatamata selle peale, et nad nüüidki omad dividendid ausasti kätte on saanud. Masinaehituses kawatsetakse maksma panna 47-tunnilise töönädala asemel 50-tunnilise, ilma palgafõrgendujeta ja saada hõlbustust ületundide ja öötöö kohta. Ametiühijuslik liit on 24. juuliks kokku kutsunud kongressi olukorra arutamiseks ja esinenud walitajale nõudmistega kaewanduste riigistamise, Wenemaaga kaubandusliku läbikäimisele astumise ja tööstistele osawõtmise kohta tööstusolude uurimiskomisjonist. **SOB.**

Alaerialised ja naistöölised Rootsi tööstuses.

Siljuti awaldatud ametliku aruande järele oli Rootsi tööstuses 358.000 tööliste hulgas 67.000 naistöolist, neist 10.000 alaealisi. Naistöolist oli tekstiil- ja rätsepatööstuses 72 prots., shokolaaditööstuses 83 prots., tubakatööstuses 80 prots., paberi- ja papitööstuses 73 prots., kogu tööstistest arwust.

Lätis oli linnades registreeritud töötä töölisi mailkuul 3100, aprillis 4300, weebuaris 4475.

Norras ulatas töötä tööstistest arw juuni algul 15.200 peale, arwamata need 3000 töölisi, kes olid jeltfondilikkudel hädaabi tööd.

Austrias oli juuni keskul 119.000 (aprillis 148.000) töötä töölisi, kes toetust said, peale selle veel need, kellele osaliselt toetust anti.

Poolas oli ametlikkude andmete järgi mail lõpul 173.000 töötut, läinud aastal 138.000.

Rootsi 208.000 ametiühijuse liikmest, kelle kohta teated saadud, oli 22.500 töötä, j. o. ligi 11%, läinud aastal — 7,4%.

Schweitsis ulatas töötä arw 8.600 peale, läinud aastal — 11.000.

Ungaris oli ametiühijuste liiketest 20,5% töötä, j. o. ligi 37.000 inimest, läinud aastal — 13,6%.

Ameerika ühiskondades kogutud statistika järele oli seal ligi 8% töölisi ilma töötä, kuigi suuremas osas tööstusharudes oli märgata wäikest tööstistest juurekaswu.

SOB.

Sõdurid — streikimurdjatena

saadeti hiljuti tööle Capebretoni sõkaewandusse, nagu Halifax'ist teatatakse. Kui sõdurid — 500 inimest — kohale toodi, tuli ette kokkupõrge juba umbes 3 tuud streikinud tööstistest ja politsei wahel. Üks tööline sai surma ja 30 töölisi ning politseinikke haawata.

Asia tööstistest konverents,

millest osa wõtaksid kogu Asia maade tööstis-organisatsioonide esitajad, kawatsetakse ära pidada tulewal aastal Shanghaiis. Sellekohase ettevalmistawate komitee peafekretääriks on Jaapani ametiühijusliku liidu esimees Suzuki.

Tööstistest haridusliit Itaalias

kutjuti ellu hiljuti ärapeetud konverentsil. Liidu liiketeks on astunud peale ametiühijustest mitmesugused tööstistest kultuur-, spordi- jne. organisatsioonid, aga ka tööstistest kinnitus- ja ühistegeliste ettevõtete kelforganisatsioonid.

SOB.

Jaapani ametiühijustest lõhe tekkinud.

Juba pikemat aega kestsid sõrumised Jaapani ametiühijuslikus liidus kommunistide ja mittekommunistide wahel. Wiimasel kongressil, ms peeti tänawu kewadel, läksid wahekorrad äärmiselt terawaks. Nüüid tulewad teated, et kommunistlik liid on loonud omale uue kelf-organisatsiooni. Seega on lõhe tõsiasjaks saanud. Kommunistid on jälle kord näidanud, kuidas nad tegelikult hindawad ametiühijusliku liikumise ühtlust, millest nad wiimasel ajal suure suuga kõnelewad. **SOB.**